

*Щербань І.Ю.**

СІЛЬСЬКА АМЕРИКА: РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

The article is devoted to the investigation of the rural America regional features, the content of «rural America» concept is denoted, its basic descriptions are given.

Останнім часом посиленої уваги зазнають проблеми сільського розвитку, проте поняття «сільський розвиток» поки не має чіткого визначення і залишається полемічним на сучасному етапі. Більшість держав підходять до питання сільського розвитку з практичних позицій. Сільський розвиток в США визначають як політику зі збільшення економічних можливостей і поліпшення якості життя для всіх сільських жителів Америки, до уваги беруть соціальний аспект, зосереджуючи політику на можливостях отримання сільськими жителями рівних з населенням інших місцевостей стартових можливостей [2]. Основний акцент США робить на конкурентоспроможності тих, хто живе в сільській місцевості.

Питання дослідження життєдіяльності сільських регіонів Америки розкрито в ряді робіт американських та вітчизняних дослідників: М. Гелбрейта, П. Жильцова, З. Малькової, П. Мокшиної, В. Морозова, В. Петрищева, А. Пешкіна, В. Романова, Е. Серової, Дж. Шерра на інших.

Завдання даного дослідження - розкрити зміст поняття «сільська Америки» та основні її характеристики.

Уряд США проводить політику сільського розвитку починаючи з «Нового курсу» президента Рузвельта, що організував Переселенську адміністрацію (Resettlement Administration), яка переселяла сільські сім'ї, зубожілі в результаті Великої депресії, відновлювала еродовані землі і давала скромні кредити на придбання землі та устаткування. Основні заходи, спрямовані на поліпшення життя сільського населення США окреслено в законах про сільське господарство (Farm Bills), де, перш за все, увага зосереджується на програмах розвитку сільських громад і стратегічному плануванні регіонального розвитку. Вони передбачають фінансування регіональних організацій, які допомагають місцевим органам влади та іншим організаціям розробляти і реалізовувати заходи щодо сільського розвитку.

У міжнародній практиці для окреслення сільських територій зазвичай використовують визначення Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), де територіальна одиниця є сільською, якщо щільність населення нижча, ніж 150 жителів на квадратний кілометр.

ОЕСР розглядає муніципалітети як мінімальні одиниці, а номенклатура територіальних одиниць для статистики (від французької аббревіатури прийнято найменування NUTS) має ієрархічну класифікацію з наступними градаціями:

NUTS 1 - територія країни; NUTS 2 - територія регіону; NUTS 3 - округ, область;

NUTS 4 - частина регіону, райдінг, асоціація комун і т.д.; NUTS 5 - комуни, муніципалітети.

* викладач кафедри практики іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

За класифікацією ОЕСР на рівні NUTS 3 розрізняють три типи територіальних одиниць:

1. Переважно сільські території, де більше 50% населення живе в сільській місцевості (щільність населення менше 150 осіб на квадратний кілометр);
2. Відносно сільські території, де від 15 до 50% населення живе в сільській місцевості;
3. Переважно міські території - менше 15% населення живе в сільській місцевості [1, 3].

Це загальний підхід, проте варто зазначити, що найбільша кількість відмінностей полягає в інтерпретації типу NUTS 3, який використовується найчастіше для статистичного аналізу.

У 2006 році Національний Центр Освітньої Статистики (НЦОС) США (National Center for Education Statistics) розробив нову класифікаційну систему з метою уточнення класифікації сільських областей і створення показників статусу освіти сільської Америки на основі власних матеріалів та даних державних переписів [3, 2]. Перше застосування нової системи класифікації НЦОС було спрямовано на опис початкової та середньої освіти в сільських регіонах і узагальнення результатів фінансування, задоволення культурно-освітніх потреб, якості навчання та рівня правопорушень. Проте, можливість потенційної повноцінності дослідження ускладнювалась відсутністю єдиного, загальноприйнятого визначення поняття «сільський.» З метою розв'язання даної проблеми НЦОС разом з Бюро Перепису розробили нову класифікаційну систему, засновану на вдосконаленій технології геокодування, згідно якої при визначенні областей пріоритет надають близькості до урбанізованої області, а не кількості населення і меж поселень та призначають кожній школі місцеві коди (locale codes) за географічною довготою та широтою розташування.

За цією системою територію США розділяють на чотири групи: великі міста (cities), приміські райони (suburban), містечка (towns) та сільські поселення (rural settings), які в свою чергу підрозділяються на три підгрупи. Міста і передмістя поділяються на малі, середні та великі; містечка та сільські території в залежності від їх близькості до урбанізованих областей - на приміські, віддалені та далекі сільські території [6].

Приміська (Fringe Territory) - сільська територія, розташована на відстані не більше 5 миль від урбанізованої території або менш ніж 2.5 милі від міського масиву.

Віддалена (Distant Territory) - сільська територія, розташована на відстані від 5 до 25 миль від урбанізованої області або від 2.5 до 10 миль від міського кластера.

Далека (Remote Territory) - сільська територія, розташована на відстані понад 25 миль від урбанізованої області або понад 10 миль від міського кластера.

Урбанізовані області і міські кластери - щільно врегульовані «ядра», встановлені Державним переписом блоки з чітко врегульованою щільністю населення. Основні області з населенням в 50.000 або більше позначені як урбанізовані області; райони з населенням між 25.000 і 50.000 позначені як міські кластери [6].

Характеризуючи основні риси сільської Америки, варто зазначити, що життєдіяльність сільських регіонів США кінця XX – початку XXI століття виявляє тенденції до зміни сільського господарства, лісництва та гірничої промисловості на інші форми економічної діяльності. Удосконалення комунікації і транспортування між міськими і сільськими районами зменшують рівень сільської ізоляції, стираючи різкі відмінності між ними. Телебачення, телефонне обслуговування і системи транспортування допомагають зближенню сільських і міських мешканців у культурній та інформаційній сферах. Залишаючись «годувальницею» держави, сільська Америка бере на себе виконання додаткових ролей, забезпечуючи робочу силу для промисловості, землю для міського і приміського розширення, ділянки для зберігання відходів та природне оточення для відпочинку.

Проте, статистичні дані свідчать, що міський прибуток перебільшує сільський на 36% і має тенденції до зростання, бідність сільських регіонів у порівнянні з міськими вище на 35%, рівень безробіття - на 25%, а близько 10% сільських округів перебувають за межею бідності [4, 15].

Проблемами сільських територій є:

- низькі доходи населення, що істотно відстають від середніх по країні;
- старіння зайнятого населення;
- залежність від сільського господарства;
- високий рівень безробіття;
- обмежений доступ до сфери обслуговування;
- недостатній розвиток системи шкільної освіти;
- відсутність можливостей диверсифікації зайнятості.

Національні дослідження 1998 року, що проводились Міністерством Освіти та Головним бюджетно-контрольним управлінням (Department of Education and General Accounting Office) зазначають, що з 80.700 державних шкіл США 24% розміщено в центральних містах, 27% - в приміських районах і 49% в сільських регіонах. Таким чином налічують 39.644 державних середніх шкіл, розташованих в сільських регіонах, що становить близько половини загальнодержавного числа. Відстань між школами в сільських регіонах Америки може становити 30-50 миль, що змушує школярів долати неблизький шлях до освітньої установи. Загальна кількість шкіл району варіюється від 3 до 542, чисельність вчителів від 50 до 750, а учнівський склад від 2.350 до 224.651 [5, 7].

У педагогічній літературі США сільська школа визнана єдиною системною ланкою, що має можливість покращити життя на селі [4; 5; 7]. Від її стану та рівня роботи залежать ціннісні орієнтації дітей та молоді села, рівень освіченості, соціокультурна ситуація. Тому школу розглядають як одне з головних середовищ життєдіяльності сільського населення, де формуються моральні та духовні основи особистості. У багатьох сільських громадах США школа є головним суспільним інститутом, котрий прагне цілісності громади, є освітнім центром, який виконує більш широкий спектр функцій, ніж звичайна загальноосвітня школа.

Маючи багато спільного, сільські регіони Америки вирізняються своєю строкатістю. Складно говорити про домінуючу галузь в сільській економіці, немає єдиного зразка для визначення зростання чи спаду кількості сільського населення та рівня добробуту, оскільки відмінності мають регіональний характер. Сільські райони в межах специфічного географічного регіону часто мають тенденцію бути подібними один до одного і відмінними від регіонів в інших областях [2, 1].

Більшість відмінностей є результатом комбінації чинників, серед яких: наявність природних ресурсів, відстань до головних столичних областей, транспортування і транспортні засоби, політична історія і структура, расова, етнічна, і культурна характеристики населення.

Таким чином, досліджуючи сільські райони Америки необхідно зважати на наступні характеристики: (1) сільські поселення характеризуються малим масштабом і низькою щільністю населення; (2) галузі промисловості на основі природних ресурсів, від яких традиційно залежали сільські райони, втрачають своє значення як генератори робочих місць та прибутків; (3) школа залишається головним суспільним інститутом, котрий зберігає цілісність сільських громади.

Література

1. Обзор политики сельского развития в Европейском Сообществе и в США / Серова Е., Карлова Н., Мокшина П. та ін. – М.: Аналитический центр «Агропродовольственная экономика», 2005. – 12 с.

2. Overview of Rural Education / Answers Library. – Режим доступу: http://www.answers.com/main/what_content.jsp. - Answers.com.
3. Provasnik S. Status of Education in Rural America / National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences: U.S. Department of Education. - Washington, 2007. – 146 p.
4. Rural Education Issues and Strategies / University of the State of New York., New York State Education Department. – N.Y.,1992. - p.15.
5. Science Education Reform in Rural America: A Snapshot / Center for Science Education, Education Development Center. - Massachusetts, 2003. – 109 p.
6. Standards for Defining Metropolitan and Micropolitan Statistical Areas / Office of Management and Budget. - Federal Register, 2000. - No. 249.
7. Status of Public Education in Rural Areas and Small Towns: A Comparative Analysis. - NEA Research – September, 1998. - Режим доступу: <http://www.nea.org/>